

متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان صندوق‌های کشوری و لشکری

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور بند «ج»

(تبصره «۱۲» لایحه تا قانون بودجه سال ۱۳۹۸)

مقدمه

در طول سال‌های گذشته، به طور میانگین حقوق بازنشستگان با نرخ افزایش کم‌تری نسبت به حقوق شاغلان رشد کرده است؛ همین موضوع سبب اختلاف حقوق بازنشستگان جدید با بازنشستگانی شده است که سال‌های پیش‌تری از آغاز دوره بازنشستگی‌شان می‌گذرد؛ به نحوی که دو مدیر هم‌تراز که در سال‌های متفاوتی بازنشسته شده‌اند، گاه از تفاوت مستمری چندبرابری برخوردارند.

این موضوع بارها مورد توجه نمایندگان قرار گرفته و به مصوبات تقنینی نیز منتهی شده و حتی در ماده (۳۰) قانون برنامه ششم توسعه نیز مورد تصریح قرار گرفته است. مطابق انتظار، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز این موضوع ذیل تبصره «۱۲» مطرح شده است؛ در ادامه به بررسی آن و تطورات این تبصره در لایحه، مصوبات کمیسیون تلفیق و مصوبات صحن پرداخته شده است.

بررسی اصلاحات در خصوص متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان:

الف) ماهیت قانون همسان‌سازی مستمری بازنشستگان

مطابق ماده (۳۰) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف است بررسی‌های لازم برای برقراری عدالت در نظام پرداخت، رفع تبعیض و متناسب‌سازی دریافت‌ها و برخورداری از امکانات شاغلان، بازنشستگان و مستمری‌بگیران کشوری و لشکری سنوات مختلف را انجام دهد.

بدین ترتیب دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، در ذیل بند «ج» تبصره «۱۲» اعتبار ردیف ۲۲-۵۵۰۰۰۰ جدول ۹ معادل ۲۰ هزار میلیارد ریال را برای افزایش و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق‌های بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح اختصاص داد. همان‌طور که نمودار انتهای گزارش قابل مشاهده است، روند بررسی این تبصره در کمیسیون تلفیق و سپس صحن علنی مجلس سبب بروز تغییراتی در محتوای بند مذکور شد.

روند بررسی و تصویب این ماده با توجه به ماهیت قانونی اجرای آن همواره با اختلاف نظرهای متعددی همراه بوده است که این تفاوت‌ها در برداشت از مضمون اصلی قانون همسان‌سازی مستمری بازنشستگان، در تصویب قوانین مرتبط اثرگذار خواهد بود. به عقیده اکثر کارشناسان، منظور از متناسب‌سازی؛ همسان‌سازی مستمری بازنشستگی فرد در سال‌های گذشته با مستمری بازنشستگی فرد هم‌تراز خود در سال جاری است. این در حالی است که برخی بر این عقیده‌اند منظور قانونگذار همسان‌سازی مستمری فرد بازنشسته با دستمزد فرد هم‌تراز در حالت اشتغال است.

معاونت پژوهش‌های
اجتماعی - فرهنگی
دفتر مطالعات
اجتماعی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۱۰۱۶۳۹۳

تاریخ انتشار:
۱۳۹۸/۱/۲۴

سیر مذاکرات صورت گرفته در مجلس شورای اسلامی، حاکی از این است که نگرش نخست از قانون متناسب‌سازی مستمری بازنشستگان، مبنای بررسی و تصویب قوانین مربوطه قرار گرفته است.

ب) اعتبار لازم برای اجرای بند «ج» تبصره «۱۲»

مطابق هر برآوردی، با در نظر گرفتن داده‌های مختلف و مفروضات متمایز، اعتبار لازم برای اجرای بند «ج» تبصره «۱۲» تا حدی متفاوت خواهد بود. در اینجا با استناد به داده‌های آماری صندوق بازنشستگی کشوری در سال ۱۳۹۷ اعتبار مذکور محاسبه شده است:

هزینه متناسب‌سازی با فرض ثبات دستمزدها، مستمری‌ها و تعداد مستمری‌بگیران حدود ۱۴۸/۶ هزار میلیارد ریال

برآورد می‌شود.

در صورت افزایش تعداد مستمری‌بگیران (همچون گذشته)، رشد سالیانه متوسط مستمری (حدود ۲۰ درصد) و رشد دستمزدها (به اندازه نرخ تورم)^۲، برآورد می‌شود که در سال ۱۳۹۸ متناسب‌سازی حدود ۲۰۵/۷ هزار میلیارد ریال هزینه دربر خواهد داشت. همچنین هزینه اجرای این سیاست در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب ۲۴۷/۱ و ۲۹۶/۸ هزار میلیارد ریال برآورد می‌شود.

نکته قابل ذکر این است که ارقام برآورده شده برای اجرای قانون متناسب‌سازی مستمری بازنشستگان، صرفاً مربوط به بازنشستگان صندوق بازنشستگی کشوری است و لذا برای اجرای بند «ج» تبصره «۱۲» لایحه، باید اعتبار برآورد شده مربوط به صندوق بازنشستگی تأمین اجتماعی نیروهای مسلح نیز به آن افزوده شود.

به جهت عدم دسترسی کافی به داده‌های صندوق مذکور، این برآورد به صورت قطعی صورت نگرفت. اما با توجه به اینکه تعداد مستمری‌بگیران این صندوق معادل نصف مستمری‌بگیران صندوق بازنشستگی کشوری است، انتظار می‌رود که هزینه متناسب‌سازی در این صندوق نیز حدود نصف صندوق بازنشستگی کشوری باشد و بنابراین موضوع بند «ج» تبصره «۱۳» لایحه مبنی بر متناسب‌سازی مستمری بازنشستگان صندوق‌های کشوری و تأمین اجتماعی نیروهای مسلح، در مجموع حدود ۳۰۸/۶ هزار میلیارد ریال هزینه دربرداشته باشد.

ج) بررسی اصلاحات بند «ج» تبصره «۱۲» در مجلس

بر اساس مذاکرات صورت گرفته در جریان بررسی بند «ج» تبصره «۱۲» لایحه بودجه، نمایندگان با اختصاص اعتباری معادل ۴۵ هزار میلیارد ریال، با تعیین اولویت گروه با درآمد ماهیانه زیر ۲۵ میلیون ریال موافقت و در نهایت به تصویب رسید.

با توجه به آمارهای توزیع دستمزد مستمری‌بگیران در سال ۱۳۹۷، حدود ۷۴ درصد از مستمری‌بگیران صندوق بازنشستگی

کشوری دستمزدی کم‌تر از ۲۰ میلیون ریال و حدود ۸۳ درصد دستمزدی کم‌تر از ۲۵ میلیون ریال دارند و بنابراین مصوبه

صحن، حدود ۸۳ درصد از مستمری‌بگیران صندوق بازنشستگی کشوری یعنی حدود ۱،۱۴۳،۲۹۹ نفر را دربر خواهد

گرفت که میانگین دستمزد ماهیانه آنها حدود ۱۹/۳ میلیون ریال است. بنابراین رساندن حقوق این افراد به ۲۵ میلیون ریال نیز

سالیانه ۷۸/۲ هزار میلیارد ریال هزینه برای صندوق بازنشستگی کشوری و حدود ۳۹/۱ هزار میلیارد ریال برای صندوق لشکری دربر خواهد داشت.

۱. میانگین مستمری کل در صندوق بازنشستگی کشوری حدود ۲۱،۶۷۶،۱۶۲ ریال؛ میانگین مستمری برقراری ۳۰،۶۸۸،۲۸۵ ریال؛ تعداد مستمری‌بگیران حدود ۱،۳۷۴،۲۷۰ نفر.

۲. نرخ تورم سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب معادل ۲۹/۶، ۳۴/۱، ۲۴/۲ و ۱۷/۵ درصد در نظر گرفته شده است.

د) نتیجه‌گیری

بررسی‌ها نشان می‌دهد که اجرای کامل متناسب‌سازی، مستلزم تخصیص اعتبار هنگفتی است و اختصاص اعتبار ۴۵ هزار میلیارد ریالی نه تنها کافی نیست، بلکه تنها تکافوی ۱۵ درصد از اعتبار لازم برای اجرای آن خواهد بود. از سوی دیگر نیز تعیین گروه درآمدی کم‌تر از ۲۵ میلیون ریال، به معنای شمولیت این مصوبه به حدود ۸۳ درصد بازنشستگان خواهد بود. بنابراین مصوبه مذکور، با توجه به گستردگی گروه مخاطب و اعتبار اندک اختصاص یافته، تأثیر چندانی بر بهبود وضعیت بازنشستگان نخواهد داشت.

سیر اصلاحات بند «ج» تبصره «۱۲»

بند «ج» تبصره «۱۲» در لایحه

دولت مجاز است اعتبار ردیف ۲۲-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون را برای افزایش و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهیانه آنها کم‌تر از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال می‌باشد، بر اساس آیین‌نامه اجرای که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اختصاص دهد. صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح مکلفند افزایش احکام حقوقی سال ۱۳۹۷ بازنشستگان ذی‌نفع ناشی از اجرای این حکم را از ۱۳۹۸/۱/۱ اعمال نمایند.

بند «ج» تبصره «۱۲» در مصوبات تلفیق

بند «ج»- دولت مکلف است اعتبار ردیف ۲۲-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون را برای افزایش و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهیانه آنها کم‌تر از بیست و پنج میلیون (۲۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال می‌باشد، بر اساس آیین‌نامه اجرایی که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اختصاص دهد. صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح مکلفند افزایش احکام حقوقی سال ۱۳۹۸ بازنشستگان ذی‌نفع ناشی از اجرای این حکم را از تاریخ ۱۳۹۸/۱/۱ اعمال کنند.

بند «ج» تبصره «۱۲» در مصوبات مجلس

بند «ج»- دولت مکلف است اعتبار ردیف ۲۲-۵۵۰۰۰۰ جدول شماره (۹) این قانون را برای افزایش و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تحت پوشش صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح با اولویت کسانی که دریافتی ماهیانه آنها کم‌تر از بیست و پنج میلیون (۲۵,۰۰۰,۰۰۰) ریال می‌باشد، بر اساس آیین‌نامه اجرایی که توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تهیه می‌شود و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اختصاص دهد. صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح مکلفند افزایش احکام حقوقی سال ۱۳۹۸ بازنشستگان ذی‌نفع ناشی از اجرای این حکم را از تاریخ ۱۳۹۸/۱/۱ اعمال کنند.